

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВИРІШЕННЯ

Актуальність теми дослідження. Корупція провокує й поглиблює суспільні кризові явища, підриває імідж України на світовій арені, негативно впливає на економічні процеси, перешкоджає налагодженню конструктивного діалогу між представниками державної влади та громадськістю, руйнує засади розбудови демократичної, правової держави та громадянського суспільства. Протягом останнього часу надзвичайно складна соціально-економічна й політична ситуація, анексія частини території країни та сепаратистські прояви в окремих її регіонах, зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, звели нанівець і без того недолугу державну антикорупційну політику, що не дає підстав для оптимістичного прогнозу щодо зменшення рівня поширення корупції в Україні. Надзвичайно високий рівень поширення корупції в Україні, неефективна антикорупційна політика держави, а також інші проблеми сьогодення в цій сфері визначили актуальність теми та зумовили потребу в проведенні дослідження. **Мета дослідження:** вивчення корупції як складного соціально-політичного явища, формування системного уявлення про нього і на цій основі діагностувати причини і умови, що живлять корупцію, та розробити механізми і методи обмеження її проявів. **Об'єкт дослідження** – корупція, як соціально-політичне явище, її сутність та зміст. **Предмет дослідження** – тенденції корупції, її форми поширення і прояву в суспільстві, характер і глибина впливу на політичні процеси. **Завдання дослідження:** з'ясувати соціальну природу і сутність корупції, її зміст і ознаки, визначити її поняття; проаналізувати стан корупції, її особливості та тенденції, з'ясувати форми прояву; сформувати пропозиції щодо удосконалення антикорупційної політики держави. Одним із найнебезпечніших видів злочинних проявів на сьогодні стала корупція. Про це соціальне явище говорять усі – від державного діяча до пересічного громадянина. Інформаційними меседжами щодо подолання корупції як загалом у країні, так і в різних сферах життя, рясніють телебачення, друковані ЗМІ, радіо, рекламні гасла тощо. Ми не можемо не погодитись із тим, що корупція є найбільш небезпечною сферою нелегальних відносин у сучасному суспільстві [1, с. 11]. У міжнародному рейтингу, що відображає індекс сприйняття корупції, Україна посіла 130-те місце. Найнижчим рівень корупції є в Данії, Новій Зеландії та Фінляндії, а найгірша ситуація спостерігається в КНДР, Південному Судані та Сомалі, від яких нас відділяють лише 43 позиції рейтингу. Протягом останніх років в Україні з'явилися нові правоохоронні антикорупційні органи, які мали б подолати корупцію та злочинність у країні. Практично одночасно з ініціативи МВС та ЄС в Україні запрацювали Національна поліція, Національне антикорупційне бюро, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Національне агентство із запобігання корупції. Трохи пізніше розпочало роботу Агентство з розшуку та менеджменту активів, а в процесі його створення ще три структури – Державне бюро розслідувань, Антикорупційний суд та Служба фінансових розслідувань. Продовжує функціонування Реєстр електронних декларацій. Варто відмітити постійні законодавчі ініціативи парламенту, які загрожують новоствореній антикорупційній інфраструктурі. Як результат, корупція залишається для бізнесу та звичайних громадян однією з головних проблем [2]. Якщо подивитись офіційну статистику, то кількість обвинувальних актів, що надійшли до суду у 2020 році, становить 3776. Із них судами були розглянуті лише 1198 кримінальних проваджень і засуджено 788 осіб, з них – 28 депутатів, 3 працівників апаратів судів, 3 прокурорів, 2 працівники СБУ, 110 поліцейських і працівників МВС, 25 працівників ДФС, 33 працівники інших правоохоронних органів, 68 військових, 36 сільських, селищних та міських голів, 49 посадових осіб місцевого самоврядування та 172 держслужбовці. Як бачимо, найменше «корупційних» вироків винесено щодо суддів, прокурорів і працівників СБУ. Найчастіше ловили працівників МВС і держслужбовців. Протягом року було чимало спроб обмежити незалежність новостворених антикорупційних органів та випадків тиску на журналістів і громадських активістів, які працюють у сфері протидії корупції: впровадження дискримінаційного електронного майнового декларування, тиск з боку правоохоронних органів, провокації, протидія, побиття та дискредитаційні інформаційні кампанії [3]. Варто вжити таких заходів задля покращення стану протидії корупції у 2021 р.: 1) Забезпечити незалежність Антикорупційного суду від будь-якого впливу; підвищити прозорість відбору суддів, розширивши участь громадськості в кваліфікаційному оцінюванні суддів; 2) Посилити спроможність слідчих органів і припинити міжвідомчу боротьбу (ухвалити законодавство щодо посилення повноважень САП/НАБУ, надати право незалежної «прослушки» для детективів НАБУ, припинити деструктивне публічне протистояння керівників правоохоронних органів і тиск на журналістів та активістів, які працюють у цій сфері); 3) Поширити принцип системи ProZorro «всі бачать все» на нові сфери взаємодії держави, суспільства та бізнесу. 4) Позбавити правоохоронні органи права втручатися в економічну діяльність [4]. Задля мінімізації корупційної складової доцільно звернути увагу і на міжнародний досвід боротьби з цим негативним явищем, насамперед у країнах, які на практиці довели ефективність апробованих ними механізмів [5, с. 214]. **Висновки.** Як показує світова практика, для вирішення проблеми корупції в Україні конче треба забезпечити прозорість діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, створення сприятливих умов для розвитку економічного добробуту, залучення громадськості до проведення моніторингу та контролю діяльності державних органів під час ухвалення політично важливих рішень і застосування міжнародних стандартів у роботі всіх державних органів.

Список використаних джерел

1. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб./автор. кол.: В. В. Василевич, О. М. Джужа, О. Г. Колб та ін.; за ред. проф. О. М. Джужи та доц. Е. В. Расюка. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 340 с.
2. Невмержицький Є. В. Корупція і національна безпека: навч. посіб. / Є. В. Невмержицький, Ф. П. Шульженко. К.: КДЛУ, 2000. 193 с.
3. Стеценко С. Г. Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми протидії: монографія / С. Г. Стеценко, О. В. Ткаченко. К.: Алерта: КНТ, Центр учб. л-ри, 2008. 168 с.
4. Індекс корупції CPI-2017. Transparency International Ukraine. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2017/>
5. Науково-практичний коментар до закону «Про засади запобігання та протидії корупції»/авторський колектив; за заг. ред. В. В. Коваленка. Київ: Скіф, 2012. 512 с.